

Tennet, ängeln och triumfen i Paris

Berättelse

En ny firma i en stor stad

År 1924 öppnade Estrid Ericson sin egen firma i Stockholm. Hon kallade den Svenskt Tenn, vilket helt enkelt betyder "svenskt tenn". Namnet sa allt om vad firman gjorde: föremål av tenn, ett mjukt och blankt material som blänker som silver men är billigare. Estrid var trettio år gammal och hade utbildat sig i form och teckning. Nu ville hon förvandla sina idéer till saker man kunde hålla i handen.

Firman var liten. I en verkstad arbetade Estrid tillsammans med en skicklig tennkonstnär och några medarbetare. De gjorde fat, skålar, askar och ljusstakar. Estrid ritade formerna, och hennes stil var redan tydlig: rena linjer, lugna former och inget onödigt pråligt. Det skulle vara vackert, men aldrig skrikigt.

En ängel som blev ett löfte

På varje färdigt föremål satte de ett litet märke i form av en ängel. Ängeln var firmans tecken, en sorts underskrift i metallen. Den som köpte en sak från Svenskt Tenn kunde se ängeln och veta att föremålet var gjort med omsorg och god kvalitet. Det märket finns kvar än i dag, mer än hundra år senare, och varje år gör företaget fortfarande en liten tennängel som ett minne av sina rötter. Få visste det då, men ängeln skulle snart resa ut i världen.

Det stora provet

Redan våren efter starten kom den verkliga utmaningen. I Paris ordnades en enorm internationell utställning för konst, design och hantverk. Hit kom länder från hela världen för att visa sitt bästa, och utställningen blev så viktig att en hel stilepok senare fick sitt namn efter den. För en ny och okänd firma var detta både en gyllene chans och en stor risk. Svenskt Tenn hade bara funnits i ett år, medan många av de andra firmorna var gamla, rika och berömda. Frågan var enkel och skrämmande på samma gång: skulle någon ens lägga märke till det blanka tennet från den lilla Stockholmsfirman?

Estrid lät i alla fall sina föremål resa till Paris. Hon trodde på det hon gjorde, och hon visste att det enklaste ibland kan vara det vackraste.

Triumfen

Svaret kom, och det var större än någon hade vågat hoppas på. På utställningen tilldelades Svenskt Tenn den allra högsta utmärkelsen för sina tennföremål. På bara ett år hade Estrid Ericson tagit sin unga firma hela vägen till toppen, mitt bland världens mest erfarna formgivare.

Segern var anmärkningsvärd av flera skäl. För det första var firman ny och okänd. För det andra var det ovanligt på den tiden att en kvinna ägde och drev sitt eget företag, och ännu mer ovanligt att

hon gjorde det med sådan framgång. Plötsligt talade man om Svenskt Tenn långt utanför Sveriges gränser, och Estrid Ericson hade bevisat att svensk form kunde stå sig mot vilket land som helst.

Början på något större

För Estrid blev priset mycket mer än en medalj att ställa i en hylla. Det var ett kvitto på att hennes idé höll – att enkelhet, kvalitet och ett gott öga för form kunde bära långt. Den tryggheten gav henne mod att tänka större och våga mer.

Med åren växte Svenskt Tenn från en ren tennfirma till något helt annat. Estrid började inreda hela hem, och tillsammans med arkitekten Josef Frank skapade hon senare en ljus och färgstark stil som blev känd över hela världen. I dag är det ofta de blommiga tygerna och de färgglada möblerna som människor minns. Men allt detta vilade på en grund som lades redan 1925, med blankt tenn, rena former och en liten ängel som rest till Paris och kommit hem som vinnare.

Det finns något att ta med sig i den historien. Stora saker behöver inte börja stort. Ibland börjar de i en liten verkstad, med en idé, ett hantverk och modet att visa upp sitt arbete för världen – även när man ännu är okänd.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
en firma	ett företag
tenn	ett mjukt och blankt material som liknar silver
en verkstad	ett rum där man tillverkar saker för hand
en ask	en liten låda med lock
prålig	som vill synas mycket, överdrivet flott
skrikig	här: som tar för mycket uppmärksamhet, för mycket
ett märke	ett litet tecken som visar var en sak kommer från
en underskrift	namnet man skriver för att visa att något är ens eget
en stilepok	en period med ett särskilt sätt att forma saker
gyllene	här: mycket bra, värdefull
en utmärkelse	ett pris för något bra
anmärkningsvärd	så ovanlig att man lägger märke till den
ett kvitto	här: ett bevis på att något stämmer
vila på	bygga på, ha sin grund i

Läsförståelsefrågor

1. Vad betyder namnet "Svenskt Tenn"?
 1. Svensk konst
 2. Svenskt tenn (föremål av tenn från Sverige)
 3. Svenska möbler
2. Hur beskrivs Estrids stil i texten?
 1. Pråliga och skrikiga former
 2. Rena linjer och lugna former, inget onödigt
 3. Mörka och tunga föremål
3. Vad var märket på föremålen, och vad betydde det?
 1. En krona som visade att firman var kunglig
 2. En ängel som var ett tecken på omsorg och kvalitet
 3. Ett årtal som visade när saken var gjord
4. Varför var utställningen i Paris både en chans och en risk?
 1. Det var dyrt att resa, men man kunde tjäna pengar
 2. Firman var ny och okänd bland gamla och berömda firmor
 3. Tennet kunde smälta i den franska värmen
5. Vad hände för Svenskt Tenn på utställningen?
 1. Firman fick den allra högsta utmärkelsen för sitt tenn
 2. Ingen lade märke till föremålen
 3. Firman fick sälja allt sitt tenn på en dag
6. Stämmer påståendena med texten? Svara *ja*, *nej* eller *det står inte i texten*.
 1. Svenskt Tenn hade funnits i bara ett år när det vann i Paris.
 2. Ängelmärket slutade användas efter Estrids död.
 3. På den tiden var det ovanligt att en kvinna drev sitt eget företag.
 4. Estrid reste själv till Paris och tog emot priset på scenen.
7. Förklara med egna ord vad som menas med att priset var "ett kvitto på att hennes idé höll".
8. Texten säger att segern gav Estrid "mod att tänka större". På vilket sätt syns det i det hon gjorde senare?
9. Varför var det anmärkningsvärt att just Estrid Ericson vann? Nämn minst två skäl från texten.
10. Sista stycket drar en lärdom: "Stora saker behöver inte börja stort." Vad menas, och håller du med?

11. Den här texten handlar om firmans allra första triumf, inte om de möbler och tyger som Svenskt Tenn senare blev känt för. Varför kan det vara intressant att berätta om början i stället för det mest berömda?

Diskussionsfrågor

- Estrid satsade allt på en internationell tävling när firman var helt ny. När är det klokt att ta en stor risk, och när är det bättre att vänta?
- Ängeln blev ett tecken som folk litade på. Vilka märken eller symboler litar du på i dag, och hur byggs ett sådant förtroende upp?
- Texten lyfter fram att det var ovanligt med kvinnliga företagare på 1920-talet. Vad har förändrats sedan dess, och vad återstår?
- **Skriv (4 meningar):** Beskriv något du skulle vilja skapa eller bygga upp från grunden. Vad skulle det vara, och vad skulle det första lilla steget bli?